

B İ B L İ Y O G R A F Y A

Vakıflar Dergisi, Sayı: XII, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1978 in. 4, 432 s.

Şimdiye kadar, belirli bir takvime bağlı olmadan çıkan, özellikle ilk sayıları ile Türk sanat ve kültür tarihine önemli katkıları olan Vakıflar Dergisinin bu sayısı yeni bir düzen içinde çıkmaktadır. Eski düz, sade kapak görünümünü yerine, çeşitli konularda dört renkli fotoğraf gösteren bir kapak kompozisyonu bulunmaktadır. Şimdi Dergide yer alan makalelerin isimlerine ve gerektiğinde içeriklerine kısaca göz atalım.

NEŞET ÇAĞATAY, '*Sultan Murat Hüdavendigâr Adına Düzenlenmiş Bir Vakfiye*' (s. 7-14) adlı yazısında, Sultan Murat Han'ın H. 772/M. 1371 tarihli bir vakfiyesini yayınlamaktadır. Vakfiyenin orijinali Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivine hediye edilmiştir. Vakfiyenin fotoğrafisi yanında sadeleştirilmiş metin bulunmaktadır.

A. SÜHEYL ÜNVER, '*XIV. inci Asırda Anadolu'da Selçukluların Ananesine Bağlı Mezar Taşları Üzerine*' (s. 15-27) adlı yazısında yazar gördüğü mezar taşlarındaki figür ve yazılardan sözetmektedir. Makalesinin bir İngilizce metnini de sunmaktadır (s. 17-20). Mezar taşlarından alınmış çeşitli fotoğraflar ve rekorstitüsyonlar konuyu daha iyi aydınlatmaktadır.

İBRAHİM ATEŞ'in '*Şam Ümeyye Camii ve Vakfiyesi*' (s. 27-90) adlı makalesi konunun gereği, oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Camii'nin mimari özelliklerinden bahsedilmiş, plân ve fotoğrafları konulmuştur, sonra 24 Zilhicce 1289 tarihli Ümeyye Camii'nin Vakfiye Defteri, fotokopisi ve tercümesi yer almaktadır. Bu makale, yeni baştan, arapça metni bu defa okunabilir bir halde ve tercümesi bölümlenerek numaralanmak suretiyle ele alınarak bir kitap halinde yayımlanabilir. Suriye ve özellikle Şam hakkında şehircilik tarihi, meslekler ve bugün kaybolmuş bir çok tarihi eser ve nihayet tarihî topografya hakkında çok aydınlatıcı malzemeler gün ışığına çıkmış olur.

İSMET KAYAOĞLU'nun '*Turumtay Vakfiyesi*' (s. 91-112) adlı yazısı Selçuk Vakfiyeleri dizisi içinde, daha önce yapılmış çalışmalar dikkate alınarak yazılmıştır. Resimlerin daha büyük ve net olmaları arzu edilebilirdi.

ABDULKADİR ŞENER '*Edirne'de Süleyman Paşa Vakfına Ait İki Berat*' adlı makalesi XI. sayıda yayınlanan '*Edirne'de Süleyman Paşa Camii Vakfiyesi*'ni bütünlük üzere hazırlanmıştır. Beratların latin alfabesi ile yayını ve bunun yanında fotoğrafları verilmiştir.

YILMAZ ÖNGE'nin '*Eski Türk Hamamlarında Aydınlatma*' (s. 121-136) adlı makalesi bu konu üzerinde habıtyon yapan yazarın; orijinal ve oldukça doyurucu bir araştırmasıdır. Burada bugünkü Türkiye sınırları içindeki hamamları bahis konusu olarak alan yazar, bunlardan halen işleyen veya başka maksatlarla kullanılanlardan en bellibaşlıları üzerinde durmaktadır. Resimler gayet iyi seçilmiş olup konuyu aydınlatıcı nitelik taşımaktadır.

ORHAN CEZMİ TUNÇER'in 'Anadolu'nun İlk Dört Selçuklu Kumandanı ve Yaptırıldığı Yapıların Özellikleri' (s. 137-163) adlı yazısı, genel bir bilgi niteliğinde olup, konu mimarî eserlerden alınan birkaç fotoğraf ve yayınlanmış planları içermektedir.

M. EROL YURDAKUL ve MEHMET ÇAYIRDAĞ'ın birlikte yayına sundukları 'Kayseri Erciyas Dağı Eteklerinde Bulunan İki Türbe' (s. 163-178) adlı makale Şeyh Şaban Türbesi ile Emin Çoban Türbesini konu almaktadır. Bunlardan sonuncusunun kitabesinin hem yazı ile ve hem de fotoğrafla yayını sağlanmıştır. Makale çeşitli yönlerden alınmış fotoğraflar ve planlarla tamamlanmaktadır.

FİLİZ OĞUZ 'Selçuk Karakol - Yanı Mescidi' adlı makalesinde 1975 yılında Vakıflar tarafından, restore edilmeğe başlanan bu eserin, kısa tarihçesini, mimarî özelliklerini ve hafriyat raporunu sunmaktadır. Kitabe hakkında 'Hafriyat sırasında ele geçen üç kırık parça birbirinin devamı olmakla beraber, tamamlanamadığından dolayı okunması mümkün olamamıştır' denilmektedir. Ayrıca FİLİZ OĞUZ makalesinin sonuna ingilizce bir özet koymuştur. Mescidin 18 fotoğrafı ve rölöve - restorasyonu gösteren 10 planı bulunmaktadır.

YILDIZ ÖTÜKEN 'İstanbul Son Devir Bizans Mimarisinde Cephe Süslemeleri' (s. 213-233) adlı incelemesinde kilise, manastır ve saraylardaki süs unsurlarının kullanıldığı yerler, hacimleri ve malzemeleri üzerinde durmaktadır. Ayrıca, Yunanistan ve Bulgaristandaki mimarî eserlerden de alınmış hepsi 37 adet fotoğraf bulunmaktadır.

ÖMER YÖRÜKOĞLU 'Çifte Minareli Medrese (Hatuniye) Hafriyatı' adlı yazısında 1976 yılında yapılan hafriyattan ve gün yüzüne çıkarılan kalıntılardan bahsetmektedir. 10 adet fotoğraf ve ayrıca 2 planı yer almaktadır.

AHMET YAŞAR OCAK 'Zaviyeler (Dini, sosyal ve kültürel tarih açısından bir deneme)' (s. 247-270) adlı makalesinde Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı dönemleri gibi uzun yüzyılları kapsayan devrede, malzemenin henüz yetersizliği yüzünden, tarikat ve zaviyeler hakkında tam bilgi vermenin zor olduğunu, fakat ana hatlarıyla bir taslak verildiğini belirtmektedir (s. 259). Konuyu bir 'Giriş' ile 'I - Zaviye Terimi ve Kaynaklar, II - İslâm Ülkelerinde Zaviyeler, III - Anadolu Zaviyeleri, IV - Zaviyelerin Kuruluş ve Teşkilatları', başlıkları altında toplamış, yazısını bir sonuç ve 'İbn Battûta'nın Anadolu'da ziyaret ettiği zaviyelerin ziyaret sırasına göre adları ve yerleri' ile tamamlanmaktadır. Türk din ve düşün tarihi açısından değerli bir inceleme sayılır.

İSMET BİNARK 'Türklerde Resim ve Minyatür Sanatı' adlı makalesinde bu konuda daha önce yazılmış bir çok araştırmalardan yararlanarak genel bir bilgi vermektedir. Daha önce renkli olarak yayınlanan birçok minyatür, siyah - beyaz olarak tekrar yayınlanmıştır.

SABIHA AKER 'Ankara Etnografya Müzesinde Bulunan XIV. Yüzyılda Meraga'da Yapılmış Vakıf Kur'an Cüzleri' (s. 291-328) adlı makalesi Türk Tezhip sanatını tanıtmaya yönünden oldukça yararlıdır. 51 adet yazı ve tezhip örneğini ne yazık ki orijinal renkli değil, siyah - beyaz olarak görmekteyiz. Vakıflar Arşiv ve Yayın Dairesinin aynı çalışmayı, belki biraz genişletmek suretiyle, yayınları arasında renkli olarak yeniden yayınlanmasını ümit edebiliriz.

İSA SALMAN'ın 'Hattat ve Tezhipçi Nişaburlu Şah Mahmut' (s. 329-334) adlı makalesi AHMET HAMDİ KARABACAK tarafından Irak'ta yayınlanan bir Sanat ve Arkeoloji

dergisi olan 'Sumer' Dergisinden (Vol. XXXIII, no. 1, 1977) alınarak dilimize çevrilmiştir. Sonunda 7 adet yazı örneği bulunmaktadır.

Vakıflar Dergisi (sayı XII) nin son kısımlarında şu makale ve derlemeler yer almaktadır:

MAHMUT GÜNDÜZ, '*Malbaanın Tarihçesi ve İlk Kur'an-ı Kerim Basmaları*' (s. 335-350) dipnotsuz.

ATILLÂ ÇETİN '*Arşiv Terimleri ve Deyimleri*' (s. 351-394) Burada karşılığı bulunabilen terimlerin İngilizce ve Fransızcaları da yazılmıştır. Çeşitli arşiv belgelerinden alınmış örneklerin fotoğrafları eklenmiştir.

ALİ ARSLAN AYDIN '*Beşeri Münasebetler*' (s. 395-411).

HÜSEYİN ATAY '*Dini Meseleler*' (s. 413-424) İslâm dini açısından vakıf ve hukukçuların görüşleri ile ahlâk konusu işlenmektedir.

Vakıflar Dergisi'nin bundan sonraki sayılarının, alan araştırmalarının dışına çıkmadan, geleneğe uyarak daha çok bilimsel yazılarla yayımını sürdürmesini ümit eder, yöneticilerine başarılar dileriz.

İSMET KAYAOĞLU

